

Polecenia podsumowujące

1. Omów cechy charakterystyczne kultury minojskiej i mykeńskiej.
2. Scharakteryzuj najważniejsze formy ustrojowe greckich *poleis*.
3. Opisz wielką kolonizację grecką.
4. Porównaj kolonizację grecką oraz fenicką.

◆ Położenie geograficzne i specyfika kraju Greków (Hellady)

Południowa część Półwyspu Bałkańskiego, wybrzeże Azji Mniejszej i wyspy leżące na Morzach Egejskim, Jorńskim i Kreteńskim.
Tereny w większości góryste.
Słabo rozwinięte rolnictwo.
Brak surowców naturalnych.
Produkcja ceramiki na wysokim poziomie artystycznym.
Silnie rozwinięte handel i żegluga.

◆ Cywilizacja minojska (kreteńska)

Kreta, XXX–XV w. p.n.e.
Budowa kompleksów pałacowych (m.in. w Knossos, Fajstos, Malii).
Wysoko rozwinięta sztuka (np. malowidła z pałacu w Knossos).
Niejasne przyczyny upadku – być może trzęsienie ziemi, konflikty wewnętrzne, najazd Mykeńczyków.

◆ Cywilizacja mykeńska

- Kontynentalna część Grecji, XVI–XII w. p.n.e.
- Mykeńczycy utożsamiani z Achajami.
- Budowa monumentalnych pałaców (m.in. w Mykenach).
- Wysoko rozwinięta sztuka (np. maska Agamemnona).
- Upadek początkiem wieków ciemnych w historii Grecji.

◆ Organizacja *poleis* i formy ustrojowe

Polis – miasto-państwo.
Ciała kolegialne *polis* – zgromadzenie ludowe i rada.
W większości *poleis* władza w rękach arystokracji.
Formy ustrojowe *poleis* w starożytnej Helladzie: oligarchia, tyrania, demokracja.

◆ Wielka kolonizacja grecka

Przyczyny

- walki o władzę w *poleis*
- głód ziemi
- rozwój handlu
- wzrost liczby mieszkańców
- chęć poprawy statusu społecznego

Przebieg

- od VIII do VI w. p.n.e. zasiedlanie wybrzeży Mórz Śródziemnego i Czarnego
- zakładanie kolonii na polecenie macierzystej *polis* (metropolii)
- zakładanie faktorii handlowych
- przykładowe greckie kolonie – Syrakuzy, Massalia (Marsylia)

Skutki

- poszerzenie granic greckiego świata
- zacieśnienie kontaktów z innymi cywilizacjami
- przejęcie osiągnięć innych ludów, np. pisma alfabetycznego
- przejmowanie obyczajów, wierzeń i ustroju politycznego Greków przez ludność kolonii

◆ Kolonizacja fenicka

Fenicjanie – lud żeglarzy i kupców.
Związek luźno powiązanych ze sobą miast-państw na wschodnim wybrzeżu Morza Śródziemnego.
Miasta fenickie – pośrednictwo w handlu między wschodnimi a zachodnimi rejonami świata starożytnego.
Zakładanie kolonii na wybrzeżach północnej Afryki, Sycylii, Sardynii, Balearów i Półwyspu Iberyjskiego.

Polecane publikacje

Benedetto Bravo, Ewa Wipszycka, *Historia starożytnych Greków*, t. 1, Warszawa 1988.
Jerzy Ciechanowicz, *Cień Minotaura*, Warszawa 1996.
Oswyn Murray, *Narodziny Grecji*, Warszawa 2004.

